

Ålandsskapsstyrelsen
sees meddelande till Ålands landsting i an-

ledning av landstingets hemställan, att land-

№ 3/1955.

skapsstyrelsen om möjligt till 1955 års vår-

session måtte inkomma med framställning eller

framställningar om nyreglering av sjukvårds-

kostnadernas fördelning.

Vid plenum den 26 november 1954 antecknade Ålands landsting så-

som sitt beslut i anledning av landstingsman Evald Häggbloms m.fl.:s

hemställningsmotion av den 17 november 1954,

att landstinget hos landskapsstyrelsen

hemställer om sådan åtgärd, att landskaps-

styrelsen om möjligt till 1955 års vårsession

ville inkomma till landstinget med framställ-

ning eller framställningar om nyreglering

av sjukvårdskostnadernas fördelning i enlig-

het med de riktlinjer, som i landskapsstyrel-

sens utlåtande (№ 27/1954) uppdragits, samt

vidtaga alla andra av saken påkallade åtgär-

der.

Förestående landstingsbeslut grundar sig helt på lag- och ekonomiutskottets betänkande № 7/1954, där utskottet bl.a. anför:

"Härvid har utskottet också fäst sig vid klämmens sista del,

varigenom landskapsstyrelsen skulle ha "att vidtaga alla andra

av saken påkallade åtgärder." Utskottet har i detta avseende

särskilt velat betona nödvändigheten av att en reformering av

den kommunala skattelagstiftningen undersökes i syfte att få

densamma mera förenhetligad inom landskapet. För frågans utred-

ning i övrigt anser majoriteten av utskottet det vara av bety-

delse att utlåtanden av de särskilda kommunerna skulle skaffas

den ifrågavarande "nyordningen".

Beträffande den ursprungliga frågan om sjukvårdskostnader-

nas fördelning hänvisas till landskapsstyrelsens utlåtande och

utredning i saken (27/1954) till landstingets höstsession 1954.

Utredningen står att få å landstingekansliet.

Landskapsstyrelsen har vid behandlingen av landstingets hem-

ställan särskilt fäst avseende vid den i lag- och ekonomiut-

skottet framförda synpunkten, att en reformering av den kom-

munala skattelagstiftningen undersökes i syfte att få densamma

mera förenhetligad inom landskapet. I utskottsbetänkandet anföres även att utlåtanden av de särskilda kommunerna borde anskaffas om den ifrågasatta kostnadsomfördelningen, varför landskapsstyrelsen genom beslut den 31 december 1954 remitterade ett exemplar av utredningen (27/1954) till ettbart fullmäktige med uppmaning åt dessa att inkomma med yttranden i saken.

Beträffande skattereformen har landskapsstyrelsen varit av den åsikten att reformförslag borde grundligt utredas och diskuteras även med utnyttjande av utomstående sakkunniga. En framställning i saken har icke ansetts kunna medhinnas till landstingets vintersession 1955, varför även ingivande av framställning i övrigt beträffande sjukvårdskostnadernas omfördelning framskjutits till höstsessionen 1955.

Landskapsstyrelsen har ansett det sakenligt att dock i detta skede till landstingets kännedom bringa den utredning, som redan föreligger beträffande det gällande kommunala beskattningssystemet. Landskapsstyrelsen får därför vördsamt meddela,

att de av landstinget till 1955 års vårsession begärda framställningarna angående nyreglering av sjukvårdskostnadernas fördelning icke hunnit utarbetas; sam-

tidig överlämnar landskapsstyrelsen
en redogörelse om de kommunalbeskatt-
ningsstadganden, som synas vara i behö-
av en justering för att nyregleringen
skall kunna genomföras.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Hugo Johansson
Hugo Johansson.

Landskapskamrer

Martin Isaksson
Martin Isaksson.

Redogörelse.

för kommunalbeskattningsstadganden, som böra ändras, för att
skattegrunderna skola bli likformiga inom landskapet Åland.

Behovet av en beskattningsreform sammanhänger dels med strä-
van till att erhålla en rättvis inbördes relation mellan be-
skattningen i landskommuner samt beskattningen i Mariehamn, de
med en strävan att mellan blika skattebetalargrupper inom
kommunerna erhålla en rättvisare skattefördelning. De ändringar
som behöva göras, hänföra sig till kap. VIII i kommunallagen för
landskommuner (9/30) med senare tillkomna ändringar.

Kap. VIII.

Om skattbar inkomst och förfarande vid taxering.

§ 108 (29/48).

Såsom inkomst, på grund varav skatt skall erläggas, anses
med sådan begränsning, som nedan säges, skattskyldigs samtliga
årsintäkter i penningar eller penningars värde.

Såsom inkomst från lantbruksfastighet skall anses den netto-
inkomst, vartill avkastningen från likartade fastigheter inom
kommunen med beaktande av på orten gängse drift- och underhålls-
kostnader, arbetslöher samt skälig värdeminskning, i medeltal
under det föregående året enligt uppskattning stigit.

Såsom inkomst räknas även

- 1) vad skattskyldig för sin och sin familjs räkning tillgodo-
gjort sig av avkastningen från näring eller av varor, som han
tillverkat eller tillsaluhållit;
- 2) dividend eller utdelning, som den skattskyldige uppburit
från aktiebolag;
- 3) den vinst, som affärsföretag kan uppskattas hava av sin
inom kommunen bedrivna rörelse, även om densamma utövas genom
agentur, avdelningskontor, filial eller annat dylikt organ;

4) vinster av tillfällig natur, därunder inbegripen vinst å icke yrkesmässig avyttring av sådan fast eller lös egendom, så sålaren genom köp eller byte förvärvat, om den fasta egendomen varit i säljarens ägo under mindre än tio år och lösegendomen under mindre än fem år, dock efter avdrag av möjligen liden förlust å andra likartade överlåtelse;

5) förmån, som skattskyldig åtnjuter genom egen eller fri bostad för sig och sin familj; så ock det arbete, den skattskyldiges hemmavarande barn eller andra familjemedlemmar, hustrun undantagen, utfört till förmån för den skattskyldiges hushåll, där de icke särskilt beskattas, dock ifråga om envar familjemedlem med beaktande av de avdrag, vilka i §§ 112 och 121 omförmälas; samt

6) av trädgård, fiskevatten, betes- och jaktmarker och övrigt därmed jämförliga förmåner erhållen nettoinkomst, så ock den skattskyldiges inom lantushållningen utförda arbete, ledning av arbetet däri inberäknad, uppskattat i penningar till belopp som för detta arbete bort erläggas åt en avlönad person. Vid skattens bestämmande för sistnämnda inkomst skall i avseende å minskning beaktas den tid den skattskyldige ägnat sig åt annat

förvärvsarbete.

Anm.I. Mom. 2 innehåller grunderna för den s.k. arealbeskattningen.

Anm.II. Mom. 3 p.5. Stadgandet om egen och fri bostad förtjäna uppmärksamhet, för att likformighet och inbördes rättvisa skall uppnås mellan landskommuner och stad.

Anm.III. Mom. 3 p.6. Beträffande husbondelönens beskattning må

anföras följande jämförelser, som grunda sig på till

landskapsstyrelsen avgivna uppgifter från olika kommuner

(taxeringen 1954):

Kommunen	Husböndelön	Skatt för motsvarande inkomst.
	för jordbrukare	
	med 3 ha odling.	

Finström	80.000	8.800
----------	--------	-------

Sottunga	56.000	3.640
----------	--------	-------

Kumlinge	54.000	5.400
----------	--------	-------

Jomala	43.500	4.350
--------	--------	-------

Frågan om rättvisan i sänkning av husbondelönens belopp vid

annat förvärvsarbete var föremål för diskussion vid den åbo-

ländska kommunaldagen hösten 1954, där landskapsstyrelsen var

representerad. Under diskussion kom följande synpunkter fram:

1. Husbonde borde alltid påföras någon husbondelön.

2. Nedsättning borde göras för bisysslor, men endast om dessa inskränka på för jordbrukets behöriga skötande nödiga sysslor.

Principen i p.1) att någon husbondelön alltid bör påföras innebär att allt slags ledningsarbete bör beskattas

Det invändes ibland, att fastighetsägare har varit så sjuka eller möjligen så inkompetent att han icke kunnat utöva

något ledningsarbete alls. I praktiken torde det dock vara

så att något slags ledning alltid utövas av ägaren, åtminstone

anställer han förvaltare och granskar dennes redovisning.

Enligt ett HFD-prejudikat har en i Helsingfors be-

satt ingenjör av taxeringsnämnden i en nyländsk kommun på-

förts $\frac{1}{2}$ husbondelön för jordbruk, som sköttes av en för-

valtare. Ingenjören, som var över 70 år, besvärade sig

anförde ålder, sjuklighet och bristande kännedom om lant-

bruk. Länsstyrelsen ansåg att hans ledningsarbete kunde

uppskattas till 25 % av full husbondelön och Högsta för-

valtningsdomstolen biträdde samma ståndpunkt.

Principen i p. 2) att nedsättning är beroende av den

inverkan bisyssla har på lantbruksarbetena är icke någon-

stans allmänt omfattad hittills. Det finnes exempel på att

husbondelönen nedsattes med $\frac{1}{4}$ om en jordbrukare 3 månader

sysslat med skogskörslor även om det är tydligt att han

icke kunnat utföra något arbete för sitt lantbruk under

samma tid. I andra fall utgår man från att husbondelönen

alltid minskas med bisysslornas halva inkomstbelopp. And-

ra taxeringsnämnder pröva från fall till fall om nedsätt-

ning skall ges för biinkomster. Den princip som är bäst

förenlig med rättvisa tillämpas i den kommun, där inkomster

av bisyssla avdras från husbondelönen om bisysslan varit

till förfång för jordbruket.

§ 113 (29/48).

Såsom lantbruksfastighet skall vid taxeringen anses lägenhet

eller del därav, egen eller legd, där lantushållning eller

skogsvård bedrives. Avviker odlingssättet för lantbruksfastig-

het väsentligt från det på orten allmänt brukliga, skall den

sålunda erhållna tilläggsinkomsten i skälig mån beaktas vid

taxeringen.

Anm. Stadgandet förefaller vara sådant, att detsamma borde be-

aktas vid en revision. På grund av de erfarenheter man

haft i Åboland kan man även här vänta en förskjutning av

specialodlingarna mot arealbeskattningsprincipen, om närma-

re stadganden ej utfärdas. Vad som under en given tid är

specialodling, kan längre fram bli så allmänt, att en me-

delinkomst per ha kan beräknas, och då försvinner special-

beskattningen.

§ 114 (9/30)

För bestämmande av den skattbara avkastningen från till lant-

bruksfastigheter hörande odlade marker och naturliga ängar uppde-

las dessa i klasser på följande sätt:

Åkrar, till vilka hänföres även kärrodlingar, indelas med

hänsyn till produktionsförmåga i tre klasser efter den i havre

uppskattade skördemängd, som jorden årligen avkastar per hektar

då på orten vanlig odlingsmetod tillämpas och skörden är medel-

måttlig.

Åker hänföres till:

I klass, om nämnda skördemängd beräknas utgöra minst 1,300 kg

II klass, om skörden är minst 900 kg, men under 1.300; samt

III klass, om skörden understiger 900 kg.

På orter, där avkastningen av åker icke kan uppskattas i

havreskörd, skola till grund för klassificeringen tagas sådana

kvantiteter råg, korn eller odlat hö, som i värde motsvara före-

nämnda havremängd.

Naturliga ängar indelas med hänsyn till sin produktionsför-

måga i tre klasser efter den mängd torkat hö som ängen beräknas

årligen avkasta per hektar, då skörden är medelmåttlig. Naturlig

äng hänföres till:

I klass, om nämnda skördemängd utgör minst 2,000 kg;

II klass, om skörden överstiger 1,000 kg, men under 2,000 kg;

samt

III klass, om skörden understiger 1,000 kg.

Är jorden avlägset belägen från gården eller i betydande

grad besvärad av stenbundenhet eller andra odlings- och gödslings

kostnader fördyrande naturförhållanden, bör den, där densamma

med hänsyn till avkastningen skulle höra till I klass, hänföres

till II klass samt enligt avkastningen till II klass hörande

jord till III klass.

58033
Anm. I. De i nugällande kommunallag angivna bestämmelserna an-

gående åkermarkens indelning i olika klasser med avseende

å producerad mängd havre, äro synnerligen föråldrade. Med

nurådande bebruknings- och gödslingsmetoder samt tillgån-

gen på högvärdiga havresorter, torde praktiskt taget all

åkermark inom landskapet kunna producera den för I klass åker-

mark stipulerade havremängden om 1.300 kg per ha. Detta sätt

att klassificera en åkermark är synnerligen vanskligt och

är helt och hållet beroende av den som utför arbetet. Varia-

tionerna i detta avseende har även varit synnerligen stora,

de olika kommunerna emellan. För att få en enhetlighet till

stånd hölls på Delegationens för Ålands lantmannagillen

initiativ den 16 juni 1950 ett möte för att utröna intresse

för en allmän bonitering av den åländska åker-, ängs- och

skogsmarken. Ett synnerligen stort intresse förelåg samt

beslöt sedermera kommunalfullmäktigena i de olika kommuner

na att gå in för en klassificering av de olika ägoslagen i

enlighet med respektive marks bonitet. Detta arbete har se-

dan fortsatt i enlighet med av finansministeriet givna

direktiv. Den under år 1954 utförda boniteringen har verk-

28034
ställt i enlighet med finansministeriets beslut av den

31.3.1954 (175/1954). Finska hushållningssällskapet i Åbo

har svarat för fältarbetet. Av landskapets kommuner äro i

detta nu följande boniterade: Vårdö, Sund, Saltvik, Finström,

och Lemland. Fältarbetet har slutförts inom följande:

Lumparland, Hammarland och Kökar; arbetet slutföres under

innevarande år inom Eckerö och Jomala; Sottunga har be-

slutat bonitering; Geta, Kumlinge, Brändö och Föglö torde

avgöra frågan inom den närmaste framtiden.- Boniteringen

inom landskapet har givetvis kunnat verkställas snabbare.

Finska Hushållningssällskapet har emellertid i sitt arbete

följt lantbruksavdelningens önskemål att fältarbetet, då

det gäller åker- och ängsmarken, skulle utföras av en,

högst två personer. Detta för att uppnå största möjliga en-

hetlighet. I den mån lantbruksavdelningen varit i tillfälle

att följa med arbetet, har avdelningen även kunnat konsta-

tera att önskemålet i detta avseende uppfyllts.- De kommu-

ner, som slutfört sin bonitering, har såsom grund för sin

arealbeskattning lagt boniteringsresultaten, med bibehållan-

de likväl av klassindelningen. Härvidlag har följande prin-

cip följts: åkermark som erhållit 120 och högre poäng har förts till I klass; 80-119 II klass samt 79 poäng och lägre III klass. Att utnyttja boniteringsresultaten endast på detta sätt är givetvis en halvmesyr. Vad man vunnit är att en åkermark med en viss bonitet i produktionshänseende är fullt jämförbar med motsvarande såväl inom den egna kommunen som då det gäller hela landskapet. Någon större rättvisa i beskattningshänseende har däremot inte vunnits. Full rättvisa nås först i och med att klassindelningen slopas samt ifrågavarande ägoslags bonitet=produktionsförmåga, lägges till grund för beskattningen. Att en åkermark, som vid boniteringen erhållit poängtalet 120 i beskattningshänseende skall jämföras med åker, vars bonitet exempelvis motsvarar talet 160 är ju en uppenbar orättvisa. Enligt nugällande kommunallag fastställer landskapsstyrelsen årligen nettobeskattningsvärdena för de olika klasserna av odlad mark och naturlig äng. Läggas däremot markens bonitet som grund för beskattningen ankommer det på landskapsstyrelsen att fastställa endast ett visst markvärde per poäng. Enligt nugällande kommunallag anges endast tre ägoslag, d.v.s.

odlad mark, naturlig äng och skogsmark. Vid boniteringen har man emellertid varit tvungen att införa ett nytt ägoslag, nämligen betesmark, ett mellanting mellan naturlig äng och skogsmark. Betesmarken har boniterats enligt enahanda grunder och principer som beträffande åker och äng. I och med att bonitetspoängen lägges till grund för beskattningen blir även detta, ur beskattningssynpunkt nya ägoslaget, rättvist behandlat.

Det vore otvivelaktigt enbart till fördel, såväl för den enskilde jordägaren som kommunen, att klassindelningen skulle slopas samt att ägoslagets bonitet i stället skulle läggas till grund för beskattningen. Då emellertid alla kommuner ännu inte hunnit slutföra sin bonitering borde i lagförslaget inrymmas en viss anståndstid beträffande lagbestämmelsens ikraftträdande, exempelvis två år efter det lagen utgivits. Under denna tid borde boniteringen kunna slutföras inom landskapets samtliga kommuner.

Anm. II.

Vid bestämmande av nettoavkastningen för statsbeskattningen förfäres sålunda:

Nettoavkastningen erhålles så, att bruttoavkastningen

per hektar från I klass åkermark uträknas och därifrån avdrages de s.k. driftkostnaderna. I driftkostnaderna ingår värdet av arbetet per hektar samt skälig avskrivning på byggnader, jordbruksredskap och maskiner. Däremot inräknas icke i dessa kostnader ränta på eget kapital, som nedlagts jordbruket och vilket förhållande sålunda överensstämmer med vad som gäller för i annan rörelse eller näring använt eget kapital. Huru värdet av bruttoavkastningen per hektar I klass åkermark erhålles framgår av närslutna tablå. Nettoavkastningsvärdet för II och III klass åker samt I, II och III klass äng har beräknats utgöra en viss procent av nettoavkastningen från en hektar I klass åkermark, varvid följande procenttal tillämpas: för II klass åker ca. 87 %, för III klass åker ca. 50 %, för I klass äng ca. 52 %, för II klass äng ca. 40 % och för III klass äng ca. 27 %.

Vad åter beträffar bestämmande av nettoavkastningen från skogsmark beräknas den sålunda, att tillväxten för I klass skogsmark anses utgöra 4 m³ per hektar, för II klass skogsmark 3 m³ för III klass 2 m³, för IV klass 1 m³ och för V klass skogsmark 0,5 m³ per hektar. Medelpriset per m³ be-

räknas på saluvärdet för de olika trävaruslagen, och från vilket avverknings- och utdrivningskostnaderna avdragas. Det sålunda erhållna medelpriset multipliceras sedan med tillväxten för de olika klasserna av skogsmark.

För att förekomma en alltför stor stegring eller sänkning av beskattningsvärdena för åker, äng och skog från år till år beräknas medeltalet av skatteårets nettoavkastning och de tvenne föregående årens nettoavkastning utgöra skatteårets nettobeskattningsvärde.

Tablå över beräkning av nettoavkastning för jordbruk.

Sädeslag.	år 1952			år 1953			år 1954		
	Areal i % av ha	Skörd i kg	En- hets- pris per kg	Summa	Areal i % av ha	Skörd i kg	En- hets- pris per kg	Summa	Anm.
Vete, vår o. höst samt råg	20,92	481,16	29;-	13,943;-	20,58	473,34	26;-	12,306;-	20,58
Korn	1,15	18,30	28;-	512;-	1,15	21,67	26;-	553;-	1,15
Havre	19,84	315,85	23;-	7,264;-	19,34	400,33	23;-	9,207;-	19,34
Ärter	1,80	28,65	35;-	1,002;-	1,80	42,30	35;-	1,480;-	1,80
Potatis	3,00	364,62	9;-	3,281;-	2,90	458,20	8;-	3,665;-	2,90
Övriga rotfrukter	2,30	460,00	6;-	2,760;-	3,24	758,16	6;-	4,548;-	3,24
Vallhö, vallbete	49,12	1786,98	7;-	12,508;-	49,12	1787,00	8;-	14,296;-	49,12
Träda	1,87				1,87				1,87
Driftkostnader				41,270;-				46,055;-	
Nettoinkomst	85 %			35,080;-				39,148;-	
				6,190;-				6,907;-	
				6,907;-					
				6,681;-					
Medeltalet för 3 år = 1/3 därav				19,778;-				44,545;-	
				6,592;-				37,864;-	
								6,681;-	

Medeltalet för
3 år = 1/3 därav

§ 117.(9/30).

Vid fastställandet av de grunder, enligt vilka från lantbruks-
fastigheter erhållna inkomster skola uppskattas, äger taxerings-
nämnden:

1) besluta, om kommunens område skall utgöra en zon eller om
den med hänsyn till de olika avsättningsmöjligheterna för avkast-
ningen av åker och naturlig äng eller av skogsmark för noggranna-
re utredande av markens nettoavkastning bör indelas i skilda zo-
ner och i huru många sådana av vardera slaget, samt bestämma,
vilka delar av kommunen skola höra till varje zon;

2) fastställa medelnettoavkastningen från åker och naturlig
äng per hektar för skatteåret, skilt för varje klass, med beak-
tande av på orten vanliga drift- och underhålls-kostnader, arbets-
löner samt skäliga värdeminskningar, börande detta, om kommunen
är indelad i zoner, ske zonvis;

3) bestämma, skilt för varje zon, trävarors medelpenningvärde
per kubikmeter under skatteåret;

4) på grund av det i punkt 3 nämnda värde och de i § 118 nämnda
da produktionsmedeltal samt med beaktande av i punkt 2 nämnda av-
drag bestämma penningvärdet av medelnettoavkastningen av skogs-

mark per hektar i varje klass; börande detta, om kommunen indelas i zoner, ske zonvis.

Anm. I. De kommunala myndigheterna har i allmänhet inte utnyttjat lagbestämmelserna att indela kommunen i olika zoner i avseende å avsättningsmöjligheterna. Orsaken härtill är väl att söka i en slentrianmässig bekvämlighet. Men trots att klassindelningen slopas och bonitetspoängberäkningen införes, bör zonindelningen bibehållas. Vid boniteringen har endast de olika ägoslagens, inom en och samma bebrukningsdel, avstånd till ekonomacentrum beaktats men däremot inte ifrågavarande lägenhets avstånd till naturliga avsättningscentra inom den egna kommunen eller med tanke på hela landskapet. Det är givet att en lägenhet, som ligger intill en större avsättningsplats kan räkna med avsevärt lägre driftskostnader än en lägenhet som ligger exempelvis 10 km:s avstånd från samma plats. Zonindelningen bör därför bibehållas samt vore det måhända fullt motiverat att uppmärksamma de kommunala myndigheterna på den möjlighet lagen erbjuder i avseende att få beskattningen så rättvis som möjligt.

§ 119. (29/48).

För en inbördes rättvis beskattning torde stadgandet böra

kompletteras med bestämmelser om att husbondelönen skall fastställas enligt enhetliga, av landskapsstyrelsen fastställda grunder.

Anmärkningar.

Som anmärkning mot nugällande beskattningsprinciper och beskattningsförfarande må följande framhållas enligt ett av landskapsstyrelsen inbegärt sakkunnigutlåtande:

Mot arealbeskattningen sådan den i våra förberörda skattelagar utformats och i praktiken tillämpats hava grava anmärkningar gjorts. Och då statsmakten även insett detta, har den nuvarande regeringen tillsatt en kommitté, vilken fått till uppgift att utfinna en beskattningsgrund för lantbruket som bättre skulle motsvara rättvisans krav. Det har med skäl framhållits, att den nettoavkastning, som enligt nu gällande skattelagar skall fastställas, icke ens skäligen motsvarar vad rätt och billighet kräver.

Enligt här bifogad tablå har denna nettoavkastning per hektar I klass åkermark beräknats stiga till 6.592 mark då däremot denna avkastning enligt för samma år av vederbörande myndigheter fastställd prövning stigit till endast 5.250 mark. Och detta ehuru

i beräkningen skördetalet för t.ex. vete ansetts utgöra endast 2.300 kg., vilket ju för våra åländska förhållanden måste anses lågt och betydligt understiga medelskörden per hektar I klass åkermark. Som ett ytterligare klarläggande belägg för att den för beskattningen fastställda nettoavkastningen är avsevärt lägre än den verkliga nettoavkastningen, utgör det förhållandet, att t.ex. arrende för lantbrukslägenhet per hektar åker är betydligt högre än nettoavkastningen enligt beskattningsgrunderna.

Beträffande värdet av det egna samt det av familjemedlemmarna för lantbruket utförda arbetet kan framhållas, att vid kommunal beskattning detta värde uppskattats mycket olika i olika kommuner såsom ock att detta fastställts genomgående för lågt och i regel betydligt lägre än vad som skulle erlagts till avlönad person.

En annan beaktansvärd bristfällighet i beskattningen är, att t.ex. husbehovsfiske sällan beaktas som skattbar inkomst. Enahanda är även förhållandet beträffande grönsaksodling och trädgårdsskötsel, och om i dessa tvenne sistnämnda fall beskattning skett, har en uppgiven nettoavkastning oftast godtagits utan prövning av kostnaderna och dessas skälighet.

Förmånen av egen eller fri bostad för sig och familjens behov uppskattas vid kommunalbeskattning i regel till alltför lågt belopp och värdesättes mycket olika i de olika kommunerna. Så t.ex. har denna förmån i en del kommuner uppskattats till belopp från 1.000 - 1.500 mark per rum och år. I en annan kommun där uthyrning i större omfattning förekommit har gällande hyresvärden icke följts. Det har även förekommit i en kommun att bostäderna uppdelats i bostäder för jordbrukare och icke jordbrukare, varvid i det förra fallet bostadsvärdet nedvärderats till förenämnt belopp då det däremot för icke jordbrukare värderats till 15.000 mark per rum och år. I Mariehamns stad däremot har gårdsägaren beskattats enligt gällande hyresnivå, vilken i medeltal kan anses utgöra Mk. 15.000 per rum och år.

En annan omständighet, som även har samband med jordbruksbeskattningen, och som måste anses menligt inverka på en rättvis fördelning av skattebördan, är det förhållandet att idkare av lantbruk komma i åtnjutande av en betydande obeskattad förmån genom att de använda egna produkter och därigenom kunna tillgodoräkna sig dessa varor till producentpris.